

Sygn. akt: I Ns 377/19

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2020 r.

Sąd Rejonowy w Grudziądzu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Andrzej Antkiewicz
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Monika Kopczyńska

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2020 r. w Grudziądzu na rozprawie

sprawy z wniosku I. G. (1)

z udziałem K. L., I. C. (1), Z. S., K. K. (1)

o stwierdzenie nabycia spadku po T. O. (1) oraz otwarcie i ogłoszenie testamentu

I. stwierdzić, że spadek po T. O. (1), synu W. i W., zmarłym 16 marca 2019 roku w G., którego ostatnim miejscem zwykłego pobytu był G., nabyła w całości z dobrodziejstwem inwentarza na podstawie testamentu własnoręcznego z dnia 31 grudnia 2017 roku, otwartego i ogłoszonego w Sądzie Rejonowym w Grudziądzu w sprawie o sygn. akt I Ns 377/19, wnuczka K. K. (1), z domu L., córka D. i K.,

II. stwierdzić, że w drodze zapisu windykacyjnego, na podstawie testamentu notarialnego z dnia 10 stycznia 2012 r. sporządzonego przez notariusza w C. J. P. (repertorium A nr (...)), otwartego i ogłoszonego w Sądzie Rejonowym w Grudziądzu w sprawie o sygn. akt I Ns 377/19, udział przysługujący spadkodawcy w prawie własności nieruchomości gruntowej położonej w G. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Grudziądzu prowadzi księgę wieczystą nr (...), nabyła siostra spadkodawcy I. C. (1), córka W. i W., PESEL (...);

III. nakazać ściągnąć od wnioskodawczyni I. G. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Grudziądzu kwotę 715,51 zł (siedemset piętnaście złotych i 51/100) tytułem wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa;

IV. ustalić, że w pozostałym zakresie wnioskodawca i uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt I Ns 377/19

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 29 stycznia 2020 r.

I. G. (1) wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po T. O. (1), zmarłym 16 marca 2019 r. w G., ogłoszenie jego testamentu i stwierdzenie nabycia przedmiotów zapisów windykacyjnych. Wnioskodawczyni wskazała, że do kręgu spadkobierców ustawowych należy wyłącznie córka zmarłego K. L.. Wnioskodawczyni wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po T. O. (1) na podstawie testamentu w formie aktu notarialnego z dnia 10 stycznia 2012 r., w którym została

w całości powołana do spadku. Wskazała ponadto, że spadkodawca uczynił zapis windykacyjny na jej rzecz oraz na rzecz swojej siostry I. C. (1) (k. 3-4 akt).

Ustosunkowując się do wniosku I. G. (1) uczestniczki K. K. (1) oraz I. C. (1) wniosły o otwarcie i ogłoszenie testamentu własnoręcznego spadkodawcy z dnia 31 grudnia 2017 r, sporządzonego na odpisie wcześniejszego testamentu notarialnego i stwierdzenie, że spadek po zmarłym T. O. (1) na mocy tego testamentu nabyła w całości K. K. (1). Wniosły także o stwierdzenie nabycia przedmiotu zapisu windykacyjnego przez uczestniczkę I. C. (1) (k. 33-34 akt).

W ustosunkowaniu się do dokumentu przedłożonego przez uczestniczki, wnioskodawczyni podniosła, iż nie można uznać odrębnych dopisków i przekreśleń poczynionych na testamencie w formie aktu notarialnego z dnia 10 stycznia 2012 r. za testament własnoręczny, można je co najwyżej traktować jako wolę ewentualnych zmian testamentu notarialnego. Ponadto wnioskodawczyni podniosła, że odrębne zapiski nie mogły zostać naniesione na testament notarialny w dniu 31 grudnia 2017 r. – co miałyby wynikać z naniesionej odrębnie daty – albowiem według wiedzy wnioskodawczyni w dniu 31 grudnia 2017 r. T. O. (1) prawdopodobnie nie był jeszcze właścicielem lokalu mieszkalnego przy ul. (...). Lokal ten nabył, podobnie zresztą jak lokal na ul. (...), dopiero później, za pieniądze uzyskane ze sprzedaży lokalu mieszkalnego położonego w G. przy ul. (...), który sprzedał w dniu 24 października 2018 r.

O nieprawdziwości daty dokonania odrębnych dopisków świadczyło zdaniem wnioskodawczyni również to, że 31 grudnia 2017 r. testator pozostawał z nią w konkubinacie. Według wnioskodawczyni testament opatrzony datą nieprawdziwą należy traktować jak testament niedatowany, a to pociąga za sobą w zasadzie nieważność testamentu. Niezależnie od tego wnioskodawczyni zaprzeczyła prawdziwości odrębnych dopisków sporządzonych na testamencie notarialnym, twierdząc, że nie pochodzą od spadkodawcy (k. 42 I 46-48 akt).

Uczestniczka Z. S. - była żona spadkodawcy - wskazała, iż rozpoznaje pismo naniesione na testament w formie aktu notarialnego z dnia 10 stycznia 2012 r. jako własnoręczne T. O. (1). Jej zdaniem, uwzględniając naczelną zasadę prawa spadkowego jaką jest zasada swobody testowania, winno uwzględnić się ostatnią wolę spadkodawcy T. O. (1) wyrażoną poprzez własnoręczne adnotacje na testamencie notarialnym z dnia 10 stycznia 2012 r. (k. 52-54 akt).

Uczestniczka K. L. kwestionowała stanowisko Z. S. oraz ujawniła testament spadkodawcy z 2002 r., w którym testator zapisał cały majątek na nią (k. 63 akt).

Uczestniczki K. K. (1) i I. C. (1) podniosły, iż w chwili sporządzenia odrębnych zapisów na wypisie testamentu w formie aktu notarialnego z dnia 10 stycznia 2012 r. tj. w dniu 31 grudnia 2017 r. spadkodawca T. O. (1) nie pozostawał w konkubinacie z wnioskodawczynią I. G. (1), lecz z I. D. (1), z którą to przebywał w tym dniu w hotelu w C. (k. 58-59 akt).

Sąd Rejonowy ustalił i zważył, co następuje:

T. O. (1) zmarł 16 marca 2019 r. w G.. W chwili śmierci był rozwiedziony. Zawierał dwukrotnie związek małżeński - najpierw z H. K., później z Z. S.. Z pierwszego związku małżeńskiego miał córkę K. L.. Było to jego jedyne dziecko. Spadkodawca nikogo nie adoptował i nie miał dzieci pozamałżeńskich. Spadkodawca miał dwie wnuczki: K. W. po mężu K. i N. L..

Dowody:

odpis skrócony aktu zgonu spadkodawcy – k. 8 akt

odpisy skrócone aktów stanu cywilnego – k. 9-11, 36- 37 akt

zapewnienia spadkowe – k. 42v, 69v, 70, 71, 111 akt

T. O. (1) był właścicielem lokalu mieszkalnego przy ul. (...), który sprzedał w dniu 24 października 2018 r.. Był również właścicielem nieruchomości lokalowej przy ul. (...), zapisanej w księdze wieczystej o numerze (...). Lokal ten był wcześniej lokalem spółdzielczym. Od 27 lutego 2017 r. spadkodawca posiadał również spółdzielcze własnościowe

prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w G. przy ul. (...). T. O. (1). był nadto współwłaścicielem nieruchomości gruntowej przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy w Grudziądzu prowadzi księgę wieczystą o numerze (...). Nie był natomiast właścicielem nieruchomości lokalowej przy ul. (...), która stanowiła własność jego siostry I. C. (1) i jej córki I. C. (2).

Dowody:

odpisy ksiąg wieczystych – k. 12-14, 49, 82-87, 177–181 akt

pismo Spółdzielni Mieszkaniowej w G. z 4.06.2019 r. - k. 61 akt

pismo Urzędu Miejskiego w G. z 16.01.2020 r. - k. 171 akt

Spadkodawca T. O. (1) sporządził dwa testamenty w formie aktu notarialnego. W pierwszym z nich, dnia 18 marca 2002 r. do całości spadku powołał swoją wnuczkę K. S. (obecnie K.). Dnia 10 stycznia 2012 r. spadkodawca sporządził nowy testament w formie aktu notarialnego, w którym wydziedziczył swoją córkę K. O. i do całości spadku powołał konkubinę I. G. (1), a także uczynił zapis windykacyjny na jej rzecz, na mocy którego po jego śmierci miała stać się wyłącznym właścicielem lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w G. przy ulicy (...) (...) oraz przysługującego spadkodawcy udziału we własności samochodu osobowego T. (...), jak również wyposażenia domu mieszkalnego położonego w G. przy ulicy (...). W tym samym testamencie z 10 stycznia 2012 r. spadkodawca uczynił także zapis windykacyjny na rzecz swojej siostry I. C. (1), na mocy którego po jego śmierci miała stać się właścicielką zabudowanej nieruchomości położonej w G. przy ulicy (...).

Dnia 31 grudnia 2017 r. spadkodawca zmienił częściowo testament notarialny z dnia 10 stycznia 2012 r. w ten sposób, iż na jego wypisie dokonał własnoręcznie następujących zapisów:

- a) pozostawił nie przekreślając trzy pierwsze akapity testamentu, tj. oświadczenie, że do całości spadku powołuje konkubinę I. G. (2), oświadczenie o wydziedziczeniu córki K. O. i o zapisie windykacyjnym na rzecz siostry I. C. (1) nieruchomości gruntowej przy ulicy (...),
- b) oświadczył, iż z I. G. (2) nie pozostaje w konkubinacie,
- c) przekreślił postanowienie o dokonaniu zapisu na rzecz I. G. (2),
- d) powołał do całego spadku (wymieniając w szczególności mieszkania przy ul. (...) (...)/(...) i ul. (...)) swoją wnuczkę K. K. (1).

W dniach od 29 grudnia 2017 r. do 1 stycznia 2018 r. T. O. (1) przebywał z I. D. (1) w C., z którą był w konkubinacie. Spadkodawca był zameldowany w Hotelu (...).

Po 31 grudnia 2017 r. T. O. (1) powiedział do kilku osób, że sporządził testament na wnuczkę K.. Przekazał tę informację znajomej K. P. (1), sąsiadowi S. S. (1) i I. D. (1).

Żadna z uczestniczek nie składała oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku po spadkodawcy.

Dowody:

wypis testamentu z dnia 18.03.2002 r. – wewnętrzna strona okładki I tomu akt

wypis testamentu 10.01.2012 r.– wewnętrzna strona okładki I tomu akt

testament własnoręczny z 31.12.2017 r. - wewnętrzna strona okładki I tomu akt

pismo hotelu (...) w C. z 5.07.2019 r. - k. 93 akt;

zapewnienia uczestników – k.69-72,111v-112 akt

zeznania świadków: K. P. – k. 112-113, S. S. – k. 113-113v, I. C. –

k. 114-114v, I. D. – k. 114v-115v akt

Zapisy odręczne na awersie i rewersie wypisu testamentu notarialnego z dnia 10 stycznia 2012 roku, w tym data „Grudzień 31-2017 r.” i czytelny podpis o treści (...) zostały wykonane przez T. O. (1).

Dowód: opinia biegłego P. K. z 31.10.2019 r. –k.134-148 akt.

Sąd uznał w całości za wiarygodne zapewnienia złożone przez uczestniczki postępowania, gdyż były zgodne i znajdowały częściowo pokrycie w aktach stanu cywilnego. Sąd nie dał natomiast wiary zapewnieniu wnioskodawczyni, że sylwestra 2017 r. spędziła w domu ze spadkodawcą. Przeczy temu nie tylko informacja z hotelu (...), ale i zeznanie świadka Z. G. – córki wnioskodawczyni - która wyraźnie zeznała, że tego sylwestra jej matka spędziła w W., gdzie była potrzebna do opieki do starszej osoby (k. 183v akt). Sąd da wiarę temu świadkowi, gdyż zeznania te znajdowały potwierdzenie w zeznaniach świadków K. P. (1) i S. S. (1). Sąd nie znalazł podstaw, by kwestionować zeznania tych osób.

Sąd podzielił opinię biegłego z zakresu badań dokumentów i pisma P. K., gdyż była logiczna, dobrze umotywowana, odwoływała się do szczegółowego porównania materiału kwestionowanego, tj. zapisów na testamencie z 10 stycznia 2012r. z materiałem porównawczym bezwplywowym. Opinia biegłego zawierała stanowcze wnioski i logiczną argumentację, która doprowadziła biegłego do konkluzji, że zapisy ręczne i podpis znajdujące się na dokumencie w postaci wypisu aktu notarialnego z dnia 10 stycznia 2012 r. zostały sporządzone przez T. O. (1). Brak zatem podstaw do stwierdzenia nieważności tych zapisów. Opinia w tym zakresie opiera się na wiedzy specjalistycznej i nie może być kwestionowana przez Sąd, który takiej wiedzy nie posiada. Opinia nie została zakwestionowana przez uczestniczki.

Sąd uznał za wiarygodne złożone do akt dokumenty, w tym pismo hotelu (...) w C. z dnia 5 lipca 2019 r. Z pisma tego, podobnie jak i z zeznań świadka I. D. (1), jasno wynika, że T. O. (2) dnia 31 grudnia 2017 r. nie przebywał z wnioskodawczynią I. G. (1), lecz był ze swoją konkubiną I. D. (1) w C..

Zgodnie z art. 926 § 1 k.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu. W myśl art. 943 k.c. spadkodawca może w każdej chwili odwołać zarówno cały testament, jak i jego poszczególne postanowienia. Przede wszystkim może ono polegać na przekreśleniu (testamentu albo niektórych zawartych w nim postanowień) i opatrzeniu przekreślenia podpisem i datą dokonania oraz stwierdzeniem o odwołaniu. Zgodnie z art. 946 k.c. odwołanie testamentu może nastąpić bądź w ten sposób, że spadkodawca sporządzi nowy testament, bądź też w ten sposób, że w zamiarze odwołania testament zniszczy lub pozbawi go cech, od których zależy jego ważność, bądź też wreszcie w ten sposób, że dokona w testamencie zmian, z których wynika wola odwołania jego postanowień. Przyjmuje się, że czynności te mogą dotyczyć również wypisu testamentu notarialnego.

W ocenie Sądu Rejonowego spadkodawca czyniąc dnia 31 grudnia 2017 r. zapisy i przekreślenia na wypisie testamentu w formie aktu notarialnego z 10 stycznia 2012 r., sporządził nowy testament, w którym powołał do całości spadku wnuczkę K. K. (1), z domu L.. Treść nowego testamentu była sprzeczna z pierwszym akapitem testamentu z dnia 10 stycznia 2012 roku, a zatem w tej części uchylała rozrządzenie spadkowe starego testamentu. W razie sprzeczności dwóch testamentów, późniejszy uchyla wcześniejszy, choćby spadkodawca wyraźnie tego nie wyartykułował. Z testamentu z dnia 10 stycznia 2012 r. spadkodawca wyraźnie usunął również zapis na rzecz wnioskodawczyni I. G. (1), pozostawił natomiast znajdujący się w treści tego testamentu zapis windykacyjny na rzecz swojej siostry I. C. (1) w postaci przekazania własności nieruchomości gruntowej położonej w G. przy ulicy (...).

W ocenie Sądu brak było podstaw do kwestionowania daty testamentu własnoręcznego z dnia 31 grudnia 2017 r., skoro w 2018 r. spadkodawca potwierdził jego sporządzenie wobec trzech świadków. Nie można było zatem uznać, iż to wnioskodawczyni I. G. (1), była powołana do spadku, gdyż stoi to w sprzeczności z ostatnią wolą testatora wyrażoną

31 grudnia 2017 r., kiedy do całego spadku powołał inną osobę. W ostatnim testamencie spadkodawca podał też motywy swojego postępowania oraz przekreślił na wypisie testamentu w formie aktu notarialnego z dnia 10 stycznia 2012 r. zapis na rzecz wnioskodawczynie, co jednoznacznie wskazuje na wolę spadkodawcy, która była odmienna od wskazywanej przez wnioskodawczynię.

W ocenie Sądu ważne pozostały oświadczenia spadkodawcy zawarte w akapitach drugim i trzecim testamentu notarialnego z 10 stycznia 2012 r. (wydziedziczenie i zapis na rzecz siostry), gdyż spadkodawca ich nie przekreślił, a nie pozostawały w sprzeczności z wolą spadkodawcy wyrażoną w dniu 31 grudnia 2017 r.

W myśl art. 981 k.c. w testamencie sporządzonym w formie aktu notarialnego spadkodawca może postanowić, że oznaczona osoba nabywa przedmiot zapisu z chwilą otwarcia spadku (zapis windykacyjny). Przedmiotem zapisu windykacyjnego może być: rzecz oznaczona co do tożsamości; zbywalne prawo majątkowe; przedsiębiorstwo lub gospodarstwo rolne; ustanowienie na rzecz zapisobiercy użytkowania lub służebności; ogół praw i obowiązków współnika spółki osobowej.

Zgodnie z treścią art. 677 § 1 i 2 k.p.c. sąd stwierdzi nabycie spadku przez spadkobierców, choćby były nimi inne osoby niż te, które wskazali uczestnicy. W postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku sąd wymienia spadkodawcę oraz wszystkich spadkobierców, którym spadek przypadł, jak również wysokość ich udziałów. W postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku sąd stwierdza także nabycie przedmiotu zapisu windykacyjnego, wymieniając osobę, dla której spadkodawca uczynił zapis windykacyjny, oraz przedmiot tego zapisu.

Sąd uznał za skuteczny zapis windykacyjny poczyniony na rzecz siostry spadkodawcy I. C. (1) dotyczący własności nieruchomości gruntowej przy ulicy (...). W chwili śmierci spadkodawca nie był jednak wyłącznym właścicielem tej nieruchomości, lecz jedynie udziału. Zgodnie z art. 948 § 1 k.c. testament należy tłumaczyć tak, aby zapewnić możliwie najpełniejsze urzeczywistnienie woli spadkodawcy. Z treści księgi wieczystej prowadzonej dla tej nieruchomości wynika, iż spadkodawca był jej współwłaścicielem. Tym samym należało uznać, że zapis dotyczy jedynie udziału w nieruchomości przysługującego spadkodawcy.

O kosztach sądowych w pkt III (trzecim) sentencji orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 83 ust. 2 i art. 113 ust. 1 ustawy z dnia (...) lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Wnioskodawczynie kwestionowała autorstwo odrębnych zapisków spadkodawcy z 31 grudnia 2017 r., jednakże niesłusznie, dlatego obciążono ją kosztami opinii biegłego sądowego, która była dla niej niekorzystana, w części pokrytej tymczasowo przez Skarb Państwa. Resztę tych kosztów wyłożyła uczestniczka K. K. (1), która nie zgłosiła jednak wniosku o zasądzenie ich zwrotu od wnioskodawczynie.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania w pkt IV opiera się na treści art. 520 § 1 k.p.c.

ZARZĄDZENIE

1. odnotować w kontrolce uzasadnień,
2. odpis sentencji postanowienia z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawczynie,
3. przedłożyć z apelacją, zażaleniem albo za 14 dni z epo.

G., 17.02.2020